

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

חגי תשרי תשפ"ה

י' תשרי תשפ"ה

כולל ההלכות ליום כיפור סוכות ושמיני עצרת

לא אומרים תחנון וצדקתך

הפטרה: ואמר סולו

יציאת שבת ר"ת: 18:42

גיליון 886

יציאת השבת:

18:42

ירושלים: 18:47

כניסת השבת:

17:40

ירושלים: 17:36

לְדוֹד, ה' אֹרִי וְיִשְׁעִי

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

מנהג ישראל לומר מראש חודש אלול ועד שמיני עצרת את מזמור כז' בתהילים: "לְדוֹד, ה' אֹרִי וְיִשְׁעִי", וכדרשת חז"ל שמועדי החודש רמוזים בו: אֹרִי - בראש השנה, וְיִשְׁעִי - ביום הכיפורים, פִּי וצַפְנִי בַסֶּכֶה - חג הסוכות. ללא ספק מזמור זה עוסק בענייני הימים הללו. ואולם כאשר מעיינים במזמור בכללו עולה שאלה ביחס שבין חלקו הראשון של המזמור לאחרון: בחלק הראשון מבטא המשורר בטחון מוחלט: "ה' אורי וישעי - ממי אירא?! ה' מעוז חיי ממי אפחד?!". "אם תחנה עלי מחנה - לא יירא לבי"! אולם, בחלקו השני נשמע המשורר אחוז פחד וחששות כבדים: "אל תסתר פניך ממני... אל תטשני ואל תעזבני... אל תתני בנפש צרי" (פסוקים ט-יב). האם מדובר במשורר אחד? אם כן, לאן נעלם בטחונו הגדול של המשורר בפתיחת המזמור?

ואולם אחר העיון נראה כי המזמור מתאר שלושה מצבים שונים, שבהם עשוי האדם להימצא בימי חייו: תקופת אושר וביטחון מוחלט; תקופת אושר, שבה הביטחון בהמשכיות של מציאות זו מתחיל להתערער; ובתקופה קשה, שבה האדם ניצב לבדו מול אויביו. יופיו של מזמור זה הוא דווקא בשילוב של שלושת המצבים במבנה המשותף שלהם: אמונה בה'. בכל אחד משלושת המצבים מבטא האדם את אמונתו בקב"ה: בשעת הרווחה - בהכרה שהקב"ה עומד מאחורי רווחה זו; ובשעת צרה - באמונה שהקב"ה עוד יראהו בטוב ה' בארץ חיים. המועדים שלפנינו הם משל למצבים אלו. משמעות עמוקה יותר מתקבלת לאור השנה הקשה האחרונה שעברנו, שנפתחה במקפת רשעי החמאס והתקיים בנו 'אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי' ומוזכר בה 'מרעים לאכול את בשרי'. לולי ה' שהיה לנו, ואנשי כוחות הביטחון, משלושת המצבים הללו מתבקשת מסקנה אחת, שבה חותם המשורר את מזמורו ואנו את תקוותנו: "קִנְהָ אֶל ה' חֶזֶק וַיֵּאֱמֶן לִבְךָ קִנְהָ אֶל ה'".

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

יום הכיפורים

יום כיפור. שבת י' תשרי הפטרה: ואמר סולו. תחילת הצום: 17:40 תקיעות: 18:35 סיום: 18:48

כפרות - בערב יום כיפור או בעשרת ימי תשובה מקיימים את מנהג ה'כפרות'. כוונת המנהג הזה להעביר מעל ראשנו כל גזירה רעה. נהוג לקיים את המנהג בתרנגול לכפרה לגבר (ולבנים) ובתרנגולת לכפרה לאשה (ולבנות). אפשר להסתפק בתרנגול אחד לכל בני הבית ותרנגולת אחת לכל בנות המשפחה. יש הנוהגים לעשות זאת עם דג או בכסף שתורמים לצדקה.

אוחזים את התרנגול, הדג או הכסף ואומרים נוסח מיוחד (המופיע בסידור התפילה ובמחזור) ומסובבים את התרנגול, הדג, או הכסף, מעל הראש ואומרים: "זה חליפתי, תמורת, כפרתי, זה התרנגול (או הדג או הכסף, לפי העניין) ילך למיתה (בכסף אומרים: לצדקה) ואני אלך לחיים טובים ארוכים ולשלום". וחוזרים על כך שלוש פעמים.

מרבין בצדקה - רבות הן מעלותיה של מצוות הצדקה. בין השאר נאמר על מצוות הצדקה כי "צדקה תציל ממוות", וכן: "חטאך בצדקה פרוק". לפיכך מרבין בצדקה ביום זה. סגולה מיוחדת לצדקה בנוגע ליום הכיפורים, שכן מצוות הצדקה היא מצווה שבין אדם לחברו ועניינה עשיית חסד עם הזולת.

מפסיקים לומר תחנון - החל מיום זה מפסיקים לומר תחנון, עד סוף חודש תשרי, אם כי ביום הכיפורים עצמו אומרים עשר פעמים את סדר ה'ידוי'.

סעודה מופסקת - מרבין באכילה ובשתייה בערב יום- הכיפורים, ואוכלים בו סעודה חגיגית. הסעודה האחרונה נקראת סעודה המפסקת, אוכלים בה מאכלים קלים בלבד, ומסיימים אותה מבעוד-יום, לכל המאוחר חצי שעה לפני שקיעת החמה.

סליחה - מפייסים איש את רעהו, כדי שלא יישארו עוונות שבין אדם לחברו, שעליהם אין יום- הכיפורים מכפר. להשלים למאה ברכות - נוהגים לברך ברכות הריח, על עצי בשמים, עשבי בשמים והנותן ריח טוב בפירות. בנוסף ידוע, כי הנשמה נהנית מן הריח הטוב ומקילה על הצום.

טבילה - ראוי מאוד לטבול במקווה בערב יום- הכיפורים, כדי להיכנס ליום זה זכים וטהורים.

ידוי ראשון בתפילת מנחה - נוהגים להקדים את תפילת מנחה. בסיום תפילת העמידה אומרים 'ידוי' - "אשמנו, בגדנו" וכו', ואחר- כך את תפילת "על חטא", המופיעה במחזורי התפילה של יום- הכיפורים.

ברכת הילדים - ראש המשפחה נוהג לברך את ילדיו לפני שהולכים לבית- הכנסת. מניח את ידיו על כל אחד מהם, בתורו, ומברכם. המנהג לברך בברכת כהנים "יברך ה' וישמרך" וכו'. נוסח הברכה לבנים: "ישמך אלקים כאפרים וכמנשה..." ולבנות אומרים: "ישמך אלקים כשרה, רבקה, רחל ולאה, וה' ישפיע עליכם שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיכם, ויכתוב ויחתום אתכם לחיים טובים וארוכים, בתוך כל הצדיקים ובתוך כל ישראל, אמן".

ביום הכיפורים אסורים: אכילה ושתייה, רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל ויחסי אישות. כל אלו אסורים (לפחות) מזמן 'כניסת החג' עד זמן 'צאת החג' המופיעים בלוחות.

חג סוכות

ערב חג סוכות (רביעי) ט' תשרי, הפטרה: הנה יום בא. כניסת החג: 17:35 יציאת החג: 18:42

בזמן שבית המקדש היה קיים, היו שבע מצוות בחג הסוכות: ישיבה בסוכה; ארבעת המינים; קרבן חגיגה; שמחה (קרבן שלמים); נסוך המים; ערבה בהושענא-רבה; קרבנות העולות. אך בימינו אלה נוהגות ארבע מצוות:

ישיבה בסוכה - בליל החג הראשון מצווה לאכול בסוכה. הסוכה צריכה להיות עשויה משלוש דפנות לפחות, העשויות מחומר חזק וקשיח. הסכך צריך להיות צפוף, כדי שרוב שטח הסוכה יהיה מוצל. עושים בסוכה 'קידוש', מברכים 'לישב בסוכה' ו"שהחיינו". מעתה ועד שמחת-תורה אוכלים כל ארוחה בסוכה.

ארבעת המינים - מקיימים מצווה זו בכל יום מימי החג, חוץ משבת. לפיכך כאשר היום הראשון של חג הסוכות חל בשבת, אין נוטלים לולב ואתרוג ביום זה, אלא מתחילים במצווה זו רק ביום ראשון של חול-המועד. מהדרים לקיימה בסוכה. אוחדים את הלולב (עם ההדסים והערבות) ביד ימין ומברכים "על נטילת לולב". אחר-כך לוקחים ביד שמאל את האתרוג ומברכים "שהחיינו". בסיום הברכה מצמידים את האתרוג ללולב ומנענעים אותם לעבר ארבע רוחות השמים. (מברכים "שהחיינו" רק בפעם הראשונה השנה). זמן המצווה: מזריחת השמש ועד שקיעתה. נשים פטורות ממצוות ישיבה בסוכה ונטילת לולב, אך הן רשאיות לקיימן.

שמחת בית השואבה - מצווה מיוחדת לשמוח בחג הסוכות. לכן עורכים בכל לילה שמחות וריקודים, זכר לשמחה שהיתה בבית-המקדש - "שמחת בית-השואבה", שעליה נאמר: "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו".

סֶכָה וְלוּלָב לְעַם סִגְלָה. יַחַד יִרְנֹו יִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה:

אַל מִמְצָרִים גָּאֵלְנוּ. דְּבָרוֹת קִדְשׁוּ הַשְּׁמִיעֵנוּ. עֲנֵי כְבוֹד הַקִּיפְנוּ. לְאַרְבַּע רוּחוֹת מָטָה וּמַעֲלָה:
נַעַם דְּרָכָיו לָנוּ הוֹדִיעַ. מִזֵּיו הִדְרֹו לָנוּ הוֹפִיעַ. דַּעַת יוֹם לְיוֹם אֶמְרָ יִבִּיעַ. דַּעַת יַחְנֶה לְיִלָּה לְלִילָה:
יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּצֵל סִכְתּוֹ. יִסְתַּפֵּף יִחְסֶה תַּחַת אֲבָרְתּוֹ. הַשֵּׁם כִּכְתְּבוּ וְכִקְרִיאָתוֹ. כְּמִסְפֵּר סֶכָה מִסְפְּרוֹ עֲלָה:
מֶה עֲצָמוּ רֵזִי לִזְלָב וּמִינִי. וְלִי מֶה יִקְרוּ מֵאֵד עֲנִינִי. אֲשֶׁרִי טָהֵר-לֵב הַשֵּׁם רַעֲיוֹנִי. לְסוֹד מִצְוֹתָו הַמַּעֲלָה:
שֵׁם בֶּן אֲרַבְעֵ בְּלוּלָב חוֹנֶה. בְּמִלּוֹי הַהִין בְּפִרְטָיו תִּמְנֶה. נִכַח בְּלוּלָב לִשְׁדָּרָה תִּפְנֶה. סִבִּיבֵי מִינִי גֵרֵן עֲגֵלָה:
הַהֵדֵס רִמְזוּ לְשִׁלְשֵׁה אֲבוֹת. מִשֶּׁה אֶהְרֹן בְּדִי עֲרֵבוֹת. יוֹסֵף לְלוּלָב חֲמֻדָּה לְכַבּוֹת. דָּוִד לְאַתְרוֹג כְּלָה בְּלוּלָה:
חוֹתֶם תַּעֲזוּדָה תַּתִּיר לְבָגְדִי. וְבֶגֶד טוֹב תִּנָּבֵד לְעַם לְךָ. קוֹנֵא וּמַנְחֵל לִישׁוּעָתֶךָ. יִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹךְ בְּפִינוּ סִלָּה:

שבת חול המועד סוכות ז' תשרי, הפטרה: והיה ביום. כניסת השבת: 17:33 יציאת השבת: 18:39

הושענא רבה

הושענא-רבה וחבטת הערבות - זהו היום שבו נגמר דין העולם. הגם שהדין נחתם ביום הכיפורים. אבל הקדוש-ברוך-הוא אינו גומר את החתימה ביום-הכיפורים אלא ממתין עד 'הושענא רבה', ואז הוא מעניק לנו ולכל ישראל "גמר חתימה טובה".

בחג הסוכות נידונים על המים, לכן מתפללים ביום 'הושענא-רבה' על המים וביום זה הנהיגו הנביאים לחבוט בקרקע חמש חבטות עם חמש ערבות מאוגדות.

שמחת תורה

שמחת תורה (חמישי) כב' תשרי, תפילת הגשם – משיב הרוח. כניסת החג: 17:27 יציאת החג: 18:34

שמיני עצרת – שמחת תורה

שמחת-תורה הוא היום השמיני של סוכות, אך למעשה הוא חג לעצמו. בתורה נאמר (ויקרא כ"ג, ל"ז) פרשת אמור: "שבעת ימים תקריבו אשה לה', ביום השמיני מקרא קודש יהיה לכם, והקרבנם אשה לה', עצרת היא, כל מלאכת עבודה לא תעשו". ביום זה אנו מסיימים את קריאת פרשיות התורה שקוראים מדי שבוע, ועל-כן זהו חג של סיום התורה והתחלתה המחודשת. מאחר שהוא בא אחרי ימי חג-הסוכות, שבהם אנו שמחים מדי יום בשמחה גוברת, מגיעה השמחה בחג זה לשיאה, והיא סוחפת את כל חלקי עם ישראל.

למה שמחים ורוקדים?

בשמחת-תורה מסיימים את הקריאה בתורה, ולרגל זה נוטלים את התורה בידיים, ורקדים עמה ושמחים בה. ונשאלת השאלה: ביום חגה של התורה, האם לא היה מתאים יותר לפתוח את ספר-התורה, ללמוד ולהתפלל בה? ומי רוקד בשמחת-תורה עם התורה? הכול! מילא תלמידי-החכמים שהגו כל השנה בתורה, אך עמי-הארצות, מה להם כי ירקדו עמה? ההסבר לכך הוא: הקשר של יהודי עם הקדוש-ברוך-הוא ועם התורה, עומד מעל ומעבר להתנהגות החיצונית ומידת ידיעותו בתורה. השמחה היא על עצם העובדה שיש לנו תורה, ושמחה זו מפעמת גם בלבו של היהודי שלא למדה מעולם. לכן הכול שמחים בתורה, והשמחה מתבטאת בריקוד, שבזה אין הבדל בין הלומד לאיש הפשוט.

האם אפשר לשמוח בשמחת תורה – שנה לאחר הטבח הנורא בעוטף עזה?

בשמחת תורה בשנה שעברה עם ישראל עבר טלטלה עצומה. טבח נורא של יותר מאלף יהודים, שלא היה כמותו מאז ימי השואה האיומה. האם ראוי לשמוח בשמחת התורה ביום שהוא גם יום השנה לכל ההרגומים והנרצחים? מצד אחד, הכאב עדיין טרי וחד, לבנו עם משפחות הנופלים, הפצועים ואלו השבויים וחטופים בידי המרצחים השפלים בעזה. ומצד שני, אם ניפול לעצבות ודיכאון הרי שאויבנו השיג את מטרותם. בשמחת תורה אנו שמחים על סיום קריאת ולימוד התורה, ביום זה אנו שמחים על הערכים שקיבלנו במתן תורה, המבדילים אותנו מאויבנו השפלים, "ברוך אלוהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן הטועים..." אין ספק שגם הנופלים היו מעוניינים שנמשיך בדרך שמחת התורה, רבים מהם קראו "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד" ו"עם ישראל חי". ומכל מקום ראוי לכל עם ישראל ולכל קהילה להקדיש את אחת ההקפות לחיילנו ולמוחות הביטחון, להזכיר את הנופלים ולהתפלל להחזרת החטופים ורפואת הפצועים.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל – נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפאת: ציפורה ויהושע לוי. שרה בת שמחה, כבה אלימלך. עור בן עישה. תקוה בת עיזה. אלגרה בת גיא. אסתר בת יהודה. מול בת עזרה. אברהם בן רחל. דומים בן סולמנה. דניאל בן אביגיל. אליה בת סליתור. ישי ורחל לוי. חנה בת זארה. ענן בת רחל. מיכל מוריה אדרי. יוסף בן מיכל. דוד ביטון ח"י. לוסת: יוסף ושרייר בן דוד ח"י. להחזרת נעדרי צה"ל ושבויים ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון אדר, יהודה כין, צבי פלדמן. וכל החטופים והשבויים בעזה! לעילוי נשמת: דג"ר מ"א אלוה. הרב אברהם עזריקן. רבי מסעוד מלול. רבי יצחק שושן. רבי יעקב ששן. יונה וזה. סופר מנחם. יצחק דרעי. רבי אברהם בן ששאל אלעזר. מוקדם חיים דרעי. חיר חום. ישראל אברהם תן. שלמה בן מרים. יצחק ונעם אטיאם. אורן מועלם אלוה טייטו. דוד רוסברג מיר פולק. מרים קדושים. עמוס דרעי. רמי שלמה. סינצוב משה יהודה. יצחק וקבן סליקה. נעים משה. אמנון נסים וסליקה שושן. אליס מוביל. חידה שמעון. יפה גורי. יונה קלון. סימון בת תמו. לוי שבת משה עשה. חנה יצחק. אסתר חוד. אסתר בת תורא. אליה בת פריחה. תירצה וזרון. אסתר ונעם חום. דניאל אלימלך מנחם הלוי. דוד מוביל. מיכל עמר. אריה בן שמעון. ציונה בת דוד. יצחק ולאח אסתר. אלוה אדרי. עיזה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. יונה ויוסף שרעבי. מרים יהודה. שמואל למברגר. נעמה בת מוגדלה. ליאור רחמים. זק טל. לעילוי מועלם. עליה בן, שרה אליאל. דוד ופריחה בן. שמעון בן רחל. אברהם אדרי. יוסף אלקובי. מיסאל וענקן. חסיבה ששופטש. עישה דהן. ברכה סופר. כמיסה דידר. רפי עשור. אתי זפרני. מועין וסדר עשור. כמישה בן. מרים בת רחל. נאווה בן. אלה שחר. אורטל מבורך. יצחק ושמחה אלוה. אורי יצחק אלוה ח"י. יצחק בן פנעה ז"ל. ולע"נ הנפלים בשואה ובהם: אלכסנדר שניידר. שושנה רוזה, רפאל פריצ, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון ח"י. אברהם ולאח ציטרון ז"ל.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה